

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3003/2566

ธนาคาร ก. โจทก์ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ร. กับพวก จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 769

ย่อ / หลักกฎหมาย

จำเลยที่ 1 นำข้าวเปลือกและข้าวสารไปจำหน่ายเป็นประกันหนี้ตามสัญญาสินเชื่อของจำเลยที่ 1 กับโจทก์ แล้วโจทก์ทำสัญญาเช่าโกดังของจำเลยที่ 1 เป็นที่เก็บรักษาทรัพย์สินจำนำ แม้จำเลยที่ 1 ผู้จำนำมีสิทธิเข้าออกโกดังที่เก็บรักษาทรัพย์สินจำนำได้ตลอดเวลา แต่สัญญาจำนำไม่ได้ให้สิทธิจำเลยที่ 1 นำทรัพย์สินจำนำออกไปใช้ประโยชน์ในกิจการของจำเลยที่ 1 ได้ การนำทรัพย์สินจำนำออกจากสถานที่เก็บรักษาเพื่อการไถถอนทรัพย์สินจำนำก็ดี การนำทรัพย์สินจำนำไปขาย จำหน่าย จ่าย โอน หรือกระทำการด้วยประการใด ๆ อันเป็นเหตุให้เกิดภาระผูกพันหรือบุริมสิทธิใด ๆ กับทรัพย์สินจำนำก็ดี หรือการนำทรัพย์สินจำนำเข้าออกจากสถานที่เก็บรักษาก็ดี ล้วนแต่ต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากโจทก์ก่อนทั้งสิ้น และไม่ถือว่าทรัพย์สินจำนำกลับคืนไปสู่การครอบครองของจำเลยที่ 1 แต่อย่างไรก็ดี สัญญารักษาทรัพย์สินจำนำก็ระบุให้ผู้รักษาทรัพย์สินจำนำดูแลและรักษาทรัพย์สินจำนำเพื่อประโยชน์ของโจทก์และแทนโจทก์เท่านั้น อีกทั้งยังระบุไว้ชัดเจนว่าผู้รักษาทรัพย์สินจำนำมิได้ทำหน้าที่ในฐานะตัวแทนหรือลูกจ้างของจำเลยที่ 1 และไม่ได้ครอบครองและดูแลรักษาทรัพย์สินจำนำแทนจำเลยที่ 1 รวมทั้งผู้รักษาทรัพย์สินจำนำไม่มีสิทธิเคลื่อนย้าย นำทรัพย์สินจำนำออกไปใช้ประโยชน์หรือก่อให้เกิดภาระใด ๆ แก่ทรัพย์สินจำนำได้ เว้นแต่จะได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากโจทก์ก่อน ข้อสัญญาดังกล่าวแสดงให้เห็นเจตนาของโจทก์และจำเลยที่ 1 ว่าคู่สัญญาประสงค์ให้ทรัพย์สินจำนำอยู่ในครอบครองของโจทก์ตลอดเวลา โดยจำเลยที่ 1 ไม่มีสิทธินำทรัพย์สินจำนำไปใช้ประโยชน์ในทางใด ๆ ในกิจการของจำเลยที่ 1 ได้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากโจทก์ก่อนเท่านั้น ไม่ปรากฏว่าโจทก์ได้อนุญาตให้จำเลยที่ 1 นำทรัพย์สินจำนำออกไปใช้ประโยชน์ในกิจการของจำเลยที่ 1 แต่อย่างไรก็ดี กรณีจึงยังถือไม่ได้ว่าโจทก์ยอมให้ทรัพย์สินจำนำกลับคืนไปสู่การครอบครองของจำเลยที่ 1 สัญญาจำนำจึงหาระงับสิ้นไป

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยทั้งห้าร่วมกันชำระหนี้เป็นเงิน 290,455,483.65 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 18 ต่อปี ของต้นเงิน 228,784,186.84 บาท นับถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ หากจำเลยทั้งห้าไม่ชำระหนี้หรือชำระไม่ครบถ้วน ให้บังคับคดี บังคับจำนองและจำนำ ยึดทรัพย์สินจำนองและจำนำตามฟ้องพร้อมสิ่งปลูกสร้าง และบังคับยึดทรัพย์สินหลักประกันทางธุรกิจกับทรัพย์สินตามสัญญาดำรงสินค้า และทรัพย์สินอื่นของจำเลยทั้งห้าออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้แก่โจทก์จนครบถ้วน จำเลยที่ 1 ที่ 3 และที่ 4 ให้การขอให้ยกฟ้อง จำเลยที่ 2 ขาดนัดยื่นคำให้การ จำเลยที่ 5 ให้การและแก้คำให้การขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยที่ 1 ชำระเงินตามสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี 25,471,804.18 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 15 ต่อปี ของต้นเงิน 20,099,228.27 บาท นับถัดจากวันฟ้อง (ฟ้องวันที่ 24 ธันวาคม 2561) เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ โดยให้จำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 ร่วมรับผิดชอบชำระเงิน 20,099,228.27 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 18 ต่อปี ของต้นเงิน 20,099,228.27 บาท นับถัดจากวันที่ 30

[illegible]

แก้โจทก์ ให้จำเลยที่ 1 ชำระเงินตามสัญญารับชำระหนี้โดยออกตัวสัญญาใช้เงิน เลขที่ บ.003/2560 จำนวน 20,000,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 0.5 (อัตราดอกเบี้ยเอ็มโออาร์เท่ากับร้อยละ 7.12 ต่อปี) ของต้นเงิน 20,000,000 บาท นับแต่วันที่ 16 พฤษภาคม 2560 ถึงวันที่ 10 สิงหาคม 2560 ดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 18 ต่อปี ของต้นเงิน 20,000,000 บาท นับแต่วันที่ 11 สิงหาคม 2560 จนถึงวันฟ้อง และดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 15 ต่อปี ของต้นเงิน 20,000,000 บาท นับถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก้โจทก์ โดยให้จำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 ร่วมรับผิดชอบชำระเงิน 20,000,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 0.5 (อัตราดอกเบี้ยเอ็มโออาร์เท่ากับร้อยละ 7.12 ต่อปี) ของต้นเงิน 20,000,000 บาท นับแต่วันที่ 16 พฤษภาคม 2560 ถึงวันที่ 10 สิงหาคม 2560 และดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 18 ต่อปี ของต้นเงิน 20,000,000 บาท นับแต่วันที่ 11 สิงหาคม 2562 เป็นเวลา 60 วัน ให้จำเลยที่ 1 ชำระเงินตามสัญญารับชำระหนี้โดยออกตัวสัญญาใช้เงิน เลขที่ บ.25/2560 จำนวน 20,000,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 0.5 (อัตราดอกเบี้ยเอ็มโออาร์เท่ากับร้อยละ 7.12 ต่อปี) ของต้นเงิน 20,000,000 บาท นับแต่วันที่ 24 เมษายน 2560 ถึงวันที่ 20 กรกฎาคม 2560 ดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 18 ต่อปี ของต้นเงิน 20,000,000 บาท นับแต่วันที่ 21 กรกฎาคม 2560 จนถึงวันฟ้อง และดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 15 ต่อปี ของต้นเงิน 20,000,000 บาท นับถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก้โจทก์ โดยให้จำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 ร่วมรับผิดชอบชำระเงิน 20,000,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 0.5 (อัตราดอกเบี้ยเอ็มโออาร์เท่ากับร้อยละ 7.12 ต่อปี) ของต้นเงิน 20,000,000 บาท นับแต่วันที่ 24 เมษายน 2560 ถึงวันที่ 20 กรกฎาคม 2560 และดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 18 ต่อปี ของต้นเงิน 20,000,000 บาท นับแต่วันที่ 21 กรกฎาคม 2560 เป็นเวลา 60 วัน ให้จำเลยที่ 1 ชำระเงินตามสัญญารับชำระหนี้โดยออกตัวสัญญาใช้เงิน เลขที่ บ.26/2560 จำนวน 10,000,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 0.5 (อัตราดอกเบี้ยเอ็มโออาร์เท่ากับร้อยละ 7.12 ต่อปี) ของต้นเงิน 10,000,000 บาท นับแต่วันที่ 24 เมษายน 2560 ถึงวันที่ 20 กรกฎาคม 2560 ดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 18 ต่อปี ของต้นเงิน 10,000,000 บาท นับแต่วันที่ 21 กรกฎาคม 2560 จนถึงวันฟ้อง และดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 15 ต่อปี ของต้นเงิน 10,000,000 บาท นับถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก้โจทก์ โดยให้จำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 ร่วมรับผิดชอบชำระเงิน 10,000,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 0.5 (อัตราดอกเบี้ยเอ็มโออาร์เท่ากับร้อยละ 7.12 ต่อปี) ของต้นเงิน 10,000,000 บาท นับแต่วันที่ 24 เมษายน 2560 ถึงวันที่ 20 กรกฎาคม 2560 และดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 18 ต่อปี ของต้นเงิน 10,000,000 บาท นับแต่วันที่ 21 กรกฎาคม 2562 เป็นเวลา 60 วัน หากจำเลยทั้งห้าไม่ชำระ ให้ยึดทรัพย์จำนองที่ดินโฉนดเลขที่ 6395, 6849 และ 7530 พร้อมสิ่งปลูกสร้าง ที่ดินโฉนดเลขที่ 7394, 7420 และ 7432 (ปัจจุบันคือโฉนดเลขที่ 7747, 7773 และ 7780) พร้อมสิ่งปลูกสร้างกับเครื่องจักร เลขที่ 23 - 113 - 106 - 0001 ถึง 23 - 113 - 106 - 0004 รวม 4 เครื่อง และเครื่องจักร เลขที่ 50 - 113 - 106 - 0020 ถึง 0021 รวม 2 เครื่อง อันเป็นทรัพย์จำนอง และทรัพย์สินอื่นของจำเลยทั้งห้าออกขายทอดตลาดชำระหนี้แก้โจทก์จนครบถ้วน แต่ความรับผิดชอบของจำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 ต้องไม่เกินกว่าที่กำหนดไว้ กับให้จำเลยทั้งห้าร่วมกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความ 20,000 บาท เฉพาะค่าขึ้นศาลให้ใช้ตามทุนทรัพย์ที่โจทก์ขณะคดีคำขออนุญาตฟ้องนี้ให้ยก โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 6 พิพากษาแก้เป็นว่า ให้จำเลยที่ 1 ชำระเบี้ยประกันภัย 390,135.37 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 18 ต่อปี ของต้นเงิน 319,539.11

บาท นับแต่วันฟ้อง (24 สิงหาคม 2561) เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ ให้โจทก์ยึดทรัพย์
จำนำในสัญญาจำนำ สัญญารักษาทรัพย์จำนำ สัญญาดำรงสินค้า และสัญญาเช่าโรงเก็บสินค้าออก
ขายทอดตลาดชำระหนี้แก่โจทก์ และในส่วนของดอกเบี้ยเป็นเวลา 60 วัน นับแต่วันที่ 11 สิงหาคม
2562 และวันที่ 21 กรกฎาคม 2562 แก่เป็นนับแต่วันที่ 11 สิงหาคม 2560 และวันที่ 21 กรกฎาคม
2560 นอกจากที่แก้ไขให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น ค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นอุทธรณ์ให้เป็น
พับ จำเลยที่ 1 ถึงที่ 4 ฎีกา โดยได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา ศาลฎีกาแผนกคดีพาณิชย์และเศรษฐกิจ
วินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงที่คู่ความมีได้โต้เถียงกันในชั้นนี้รับฟังเป็นยุติว่า จำเลยที่ 1 ทำสัญญา
บัญชีเดินสะพัดโดยกู้เบิกเงินเกินบัญชีกับโจทก์ วงเงิน 15,000,000 บาท และ 5,000,000 บาท
และจำเลยที่ 1 ทำสัญญารับชำระหนี้เพื่อขอกู้เงินโดยออกตั๋วสัญญาใช้เงินกับโจทก์หลายครั้ง โดยมี
จำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 ลงลายมือชื่อในสัญญาค้ำประกันการชำระหนี้ของจำเลยที่ 1 ต่อโจทก์ และนำ
ที่ดินโฉนดเลขที่ 6395, 7530, 6849, 7747, 7773 และ 7780 เครื่องจักรเลขที่ 23 - 113 - 106 -
0001 ถึง 23 - 113 - 106 - 0004 รวม 4 เครื่อง และเครื่องจักรเลขที่ 50 - 113 - 106 - 0020 ถึง
0021 รวม 2 เครื่อง มาจดทะเบียนจำนองไว้แก่โจทก์ นอกจากนี้จำเลยที่ 1 นำข้าวเปลือก ข้าวสาร
ในสต็อกสินค้าของจำเลยที่ 1 มาจำนำไว้แก่โจทก์โดยให้สามารถออกตั๋วสัญญาใช้เงินแต่ละฉบับได้
ไม่เกินร้อยละ 70 ของมูลค่าสินค้าที่จำนำ คดีคงมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยที่ 1 ถึงที่ 4
ประการเดียวว่า โจทก์ยอมให้ข้าวเปลือกและข้าวสารอันเป็นทรัพย์จำนำกลับคืนไปสู่ครอบครอง
ของลูกหนี้ซึ่งเป็นผู้จำนำ จำนำจึงระงับสิ้นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 769
(2) หรือไม่ เห็นว่า จำเลยที่ 1 นำข้าวเปลือกและข้าวสารไปจำนำเป็นประกันหนี้ตามสัญญาสินเชื่อ
ของจำเลยที่ 1 กับโจทก์ แล้วโจทก์ทำสัญญาเช่าโกดังของจำเลยที่ 1 เป็นที่เก็บรักษาทรัพย์จำนำ
แม้จำเลยที่ 1 ผู้จำนำมีสิทธิเข้าออกโกดังที่เก็บรักษาทรัพย์จำนำได้ตลอดเวลาตามที่จำเลยที่ 1 ถึงที่
4 อ้าง แต่เมื่อพิจารณาสัญญาจำนำแล้ว ไม่มีข้อความใดที่ให้สิทธิจำเลยที่ 1 นำทรัพย์จำนำออกไป
ใช้ประโยชน์ในกิจการของจำเลยที่ 1 ได้เลย การนำทรัพย์จำนำออกจากสถานที่เก็บรักษาเพื่อการ
ไถ่ถอนจำนำก็ดี (ข้อ 2.4) การนำทรัพย์จำนำไปขาย จำหน่าย จ่าย โอน หรือกระทำให้ด้วยประการใด
ๆ อันเป็นเหตุให้เกิดภาระผูกพันหรือบุริมสิทธิใด ๆ กับทรัพย์จำนำก็ดี (ข้อ 4 (1)) หรือการนำทรัพย์
จำนำเข้าออกจากสถานที่เก็บรักษาก็ดี (ข้อ 5) ล้วนแต่ต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจาก
โจทก์ก่อนทั้งสิ้น และไม่ถือว่าทรัพย์จำนำกลับคืนไปสู่การครอบครองของจำเลยที่ 1 แต่อย่างใด
(ข้อ 2.3) หรือแม้แต่การดูแลรักษาทรัพย์จำนำตามสัญญารักษาทรัพย์จำนำก็ยังระบุในสัญญาให้
ผู้รักษาทรัพย์จำนำดูแลและรักษาทรัพย์จำนำเพื่อประโยชน์ของโจทก์และแทนโจทก์เท่านั้น (ข้อ
2) อีกทั้งยังระบุไว้ชัดเจนว่าผู้รักษาทรัพย์จำนำมิได้ทำหน้าที่ในฐานะเป็นตัวแทนหรือลูกจ้างของ
จำเลยที่ 1 และไม่ได้ครอบครองและดูแลรักษาทรัพย์จำนำแทนจำเลยที่ 1 (ข้อ 5.2) รวมทั้งผู้รักษา
ทรัพย์จำนำไม่มีสิทธิเคลื่อนย้ายหรือนำทรัพย์จำนำออกไปใช้ประโยชน์ หรือก่อให้เกิดภาระใด ๆ
แก่ทรัพย์จำนำได้ เว้นแต่จะได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากโจทก์ก่อน (ข้อ 5.3) จาก
ข้อสัญญาดังกล่าวแสดงให้เห็นเจตนาของโจทก์และจำเลยที่ 1 ว่า คู่สัญญาประสงค์ให้ทรัพย์จำนำ
อยู่ในครอบครองของโจทก์ตลอดเวลา โดยจำเลยที่ 1 ไม่มีสิทธินำทรัพย์จำนำไปใช้ประโยชน์ใน
ทางใด ๆ ในกิจการของตนได้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากโจทก์ก่อนเท่านั้น ทาง
พิจารณาไม่ปรากฏว่าโจทก์ได้อนุญาตให้จำเลยที่ 1 นำทรัพย์จำนำออกไปใช้ประโยชน์ในกิจการ
ของจำเลยที่ 1 แต่อย่างใด กรณีจึงยังถือไม่ได้ว่าโจทก์ยอมให้ทรัพย์จำนำกลับคืนไปสู่ครอบครอง
ของจำเลยที่ 1 สัญญาจำนำจึงหาระงับสิ้นไปไม่ คำพิพากษาศาลฎีกาที่จำเลยที่ 1 ถึงที่ 4 อ้าง

ข้อเท็จจริงไม่ตรงกับคดีนี้ กรณีไม่จำต้องวินิจฉัยเหตุผลอื่นตามฎีกาของจำเลยที่ 1 ถึงที่ 4 อีกต่อไป เพราะไม่ทำให้ผลคำพิพากษาเปลี่ยนแปลง ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 6 วินิจฉัยว่าจำเลยยังไม่ระงับสืบไป และให้บังคับจำนำ ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของจำเลยที่ 1 ถึงที่ 4 ฟังไม่ขึ้น อนึ่ง ที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษาให้จำเลยทั้งห้าชำระดอกเบี้ยผิดนัดในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี นับถัดจากวันฟ้อง เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ และให้จำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 ชำระดอกเบี้ยผิดนัดตามสัญญา รับชำระหนี้โดยออกตั๋วสัญญาใช้เงิน เลขที่ บณ.17/2560 ในอัตราร้อยละ 14.50 ต่อปี นับแต่วันที่ 19 มิถุนายน 2560 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ในอัตราคงที่ตลอดไปนั้น หากนับถัดจากวันฟ้องมีการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยสูงสุดตามประกาศอัตราดอกเบี้ยของโจทก์ต่ำกว่าที่ศาลล่างทั้งสองกำหนดจะทำให้การคิดดอกเบี้ยตามอัตราคงที่นั้นเกินกว่าอัตราตามประกาศของโจทก์ในช่วงระยะเวลานั้นได้อันเป็นการไม่ชอบ จึงเห็นควรกำหนดให้อัตราดอกเบี้ยถัดจากวันฟ้องปรับเปลี่ยนขึ้นลงตามประกาศของโจทก์ตามช่วงระยะเวลาที่ประกาศแต่ละฉบับมีผลใช้บังคับ แต่ไม่ให้เกินอัตราที่ศาลล่างทั้งสองกำหนด ปัญหาดังกล่าวเป็นข้อกฎหมายอันเกี่ยวข้องกับ ความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลฎีกายกขึ้นวินิจฉัยได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 (5) พิพากษาแก้เป็นว่า สำหรับดอกเบี้ยนับถัดจากวันฟ้อง เป็นต้นไป ให้จำเลยทั้งห้ารับผิดในอัตราดอกเบี้ยกรณีผิดนัดตามประกาศอัตราดอกเบี้ยของโจทก์ที่ประกาศต่อไปตามช่วงระยะเวลาที่ประกาศแต่ละฉบับมีผลใช้บังคับ แต่อัตราดอกเบี้ยหลังวันฟ้องต้องไม่เกินอัตราที่ศาลล่างทั้งสองกำหนด นอกจากนี้แก้ไขให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ภาค 6 ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นฎีกาให้เป็นพับ

องค์คณะ

บวรศักดิ์ ทวีพัฒน์ · สิริกานต์ มีจุล · ปิยนุช มนุรังสรรค์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/3003/2566>